

แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพผู้ความยั่งยืนของชุมชนรอบ
เขื่อนสิรินธรอำเภอสิรินคร จังหวัดอุบลราชธานี

**Guideline for Promoting and Sustainable Development of Occupation
of Community around Sirindhorn Dam in Sirindhorn District
in Ubon ratchathani Province**

วิชัย ลุนสอน¹ / บุษราภรณ์ พวงปัญญา²

Wichai Lunson / Bussaraphon Phuangpanya

¹สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Lecturer of Public Administration Program (Local Government), Faculty of Humanities and Social
Sciences, Ubon Ratchathani Rajabhat University

²นักวิชาการชุมชน สำนักบริการวิชาการชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Community Academic, Office of Community Academic Service, Ubon Ratchathani
Rajabhat University

Received: October 9, 2020
Revised: December 8, 2020
Accepted: December 21, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและบริบทของชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร อำเภอสิรินคร จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาอาชีพของชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร อำเภอสิรินคร จังหวัดอุบลราชธานี และเพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมและพัฒนาอาชีพผู้ความยั่งยืนของชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร อำเภอสิรินคร จังหวัดอุบลราชธานี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่าข้อมูลพื้นฐานและบริบทชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร ส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 นับถือศาสนาพุทธ อาศัยอยู่บ้านตนเองมีอาชีพหลักทางการเกษตร ส่วนใหญ่เป็นหนี้สินในระบบ ไม่ได้เป็นกรรมการองค์กรในชุมชน ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ มีการใช้แหล่งน้ำอื่นๆ การจำหน่ายสินค้าผ่านพ่อค้าคนกลาง

สภาพปัญหาการพัฒนาอาชีพของชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.47$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการตลาด ($\bar{X} = 2.71$) ด้านอาชีพ ($\bar{X} = 2.65$) ด้านการใช้แหล่งน้ำ ($\bar{X} = 2.63$) และด้านปัญหาทั่วไป ($\bar{X} = 1.90$) เมื่อพิจารณาข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ปัญหาความคล่องตัวในระบบการตลาด ($\bar{X} = 2.77$) ปัญหาความไม่มั่นคงในอาชีพ ($\bar{X} = 2.74$) ปัญหาการใช้แหล่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำเขื่อนสิรินธร ($\bar{X} = 2.74$) ปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด ($\bar{X} = 2.03$) และปัญหาการขาดแคลนทุน คิดเป็นร้อยละ 33.7

ความต้องการพัฒนาอาชีพของชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.61$) เมื่อพิจารณาข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ต้องการความช่วยเหลือในการสนับสนุนทุน ทักษะประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 3.6$) องค์ความรู้วิชาการในการพัฒนาอาชีพ ($\bar{X} = 3.64$) กระบวนการปรับปรุง ขั้นตอนการผลิตที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.64$) โดยการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการผลิต ($\bar{X} = 3.55$) และการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ตลาด ($\bar{X} = 3.52$)

แนวทางส่งเสริมอาชีพของชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร พบว่าหน่วยงานภาครัฐต้องเข้ามาส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการผลิต เงินทุน การจัดสรรพื้นที่ทางการผลิตระบบกลไกทางการตลาด สนับสนุนให้เกิดร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน แนวทางการพัฒนาอาชีพของชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร พบว่า การพัฒนาอาชีพของชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร ควรเป็นแบบบูรณาการ เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ หน่วยงานทางวิชาการเป็นหลัก ในการพัฒนามาตรฐานผลิตเน้นความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เชื่อมโยงแหล่งทรัพยากรและฐาน

การผลิตเข้าหากัน กระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่ม โดยการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, การพัฒนาอาชีพ, การพัฒนาที่ยั่งยืน

Abstract

The research aimed to study the general information and contexts of the communities surrounding the Sirinthorn dam in Sirinthorn district, to know the problems and needs for the vocational development, and to explore the guidelines to support and develop the occupations leading to the sustainability of the communities surrounding the Sirinthorn dam. The research instruments were a questionnaire and an interview. The statistics employed for data analysis were percentage, mean, standard deviation, the data were also qualitatively analyzed by content analysis

The research revealed that the basic information and contexts of the communities in the study could be described as follows. A majority of the locals finished grade six education, were Buddhists, and had an agricultural occupation. Most of the subjects were indebted, earning their income lower than the criterion set. The goods they produced were sold through the middleman. The problems relating to the occupational development were overall moderate ($\bar{X}=2.47$). The aspects studied could be shown as follows: marketing ($\bar{X}=2.71$), occupations ($\bar{X}=2.65$), water resource use ($\bar{X}=2.63$) and problems in general ($\bar{X}=1.90$). Individual issues could be given in an order of significance: flexibility in marketing ($\bar{X}=2.77$), instability in occupations ($\bar{X}=2.74$), use of water resources from the dam ($\bar{X}=2.74$), drug abuse ($\bar{X}=2.03$) and lack of funds accounting for 33.7 %.

The needs for the occupational development for the surrounding communities in the study were at a high level ($\bar{X}=3.61$). Considering the average values, the aspects could be shown as follows: needs for the supporting funds for the occupational skills ($\bar{X}=3.6$), elements of academic knowledge for occupational development ($\bar{X}=3.64$), improvement of the efficient production processes ($\bar{X}=3.64$), use of technological device in the production ($\bar{X}=3.55$), and local wisdom for the trade market ($\bar{X}=3.52$).

As regards the occupational promotion for the communities in question, it was found that the state agencies had to play a role to support in light of the production funds, production areas, marketing mechanism, and support for the shops selling the local products. Concerning the occupational development, it was found that the development should be undertaken in an integrated manner. Existing occupational communities should be linked to one another for goods exchange among themselves. Attention should be focused on the public's participation. Water resources should be systematically managed. The communities' identity should be prioritized. Resources and production base should be linked and an attempt should be made to make various groups to come together.

Keywords: development of approach, development of occupation, development of sustainable

บทนำ

รัฐบาลมีนโยบายในการสร้างเขื่อนสิรินธร เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าให้เพียงพอ กับความต้องการของประชาชน การสร้างเขื่อนสิรินธร เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าให้ เพียงพอกับความต้องการของประชาชน การสร้างเขื่อนเป็นลักษณะเขื่อนหินถมแกน ดินเหนียว สร้างปิดกั้นลำโดมน้อย อันสาขาของแม่น้ำมูล ที่บริเวณแก่งแซน้อย ตำบล ช่องเม็ก อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี การก่อสร้างโรงไฟฟ้า ได้เริ่มต้นในเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2511 และมีพิธีวางศิลาฤกษ์เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรม ราชานุญาต ให้อันเชิญนามของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ขนานนามเขื่อนว่า “เขื่อนสิรินธร” ต่อมาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้เสด็จพระ ราชดำเนินทรงประกอบพิธีเปิดเขื่อนสิรินธร เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514 เขื่อนสิรินธร อำนวยประโยชน์น่านับการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือฝั่ง ตะวันออกเฉียงเหนือ (Sawastrakoon, 2008)

ปัจจุบันการสร้างเขื่อนขนาดใหญ่ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลเพื่อวัตถุประสงค์ใด ก็ต่างได้ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างมากต่อชุมชนและครัวเรือนเกษตรกรในท้องถิ่น ผลกระทบที่ชัดเจนและเห็นได้ชัดมากที่สุดก็คือ การสูญเสียที่ดินในบริเวณที่ตั้งเขื่อน ซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญที่มนุษย์จำเป็นต้องใช้ในทุกขั้นตอนของวิถีการดำรงชีวิต ไม่ว่าจะ เป็นในฐานะของแหล่งที่อยู่อาศัย แหล่งทำมาหากิน และแหล่งวัฒนธรรมประเพณี ทางสังคม แม้ว่ารัฐบาลเองจะมีเจตนาดีในการสร้างเขื่อนเพื่อเป็นการวางแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมเพื่อพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้มี ความเจริญ มีการเร่งก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การส่งเสริมการลงทุน การพัฒนาเมืองและอุตสาหกรรม แต่เมื่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกลับกลายเป็นสภาพที่วิกฤติ คือ ในขณะที่รัฐบาลกำลังนำนโยบายมาพัฒนายูนั่นกลับกลายเป็นว่าเมืองก็ยิ่งเจริญขึ้น ชนบทกลับย่ำแย่ลงทุกขณะ ปัญหาของชาวบ้าน เรื่องผลผลิต ความยากจนต่างๆ ยังแก้ ไม่ได้ มาตรการที่ใช่วัดไม่ใช้ความเจริญทางวัตถุ หากแต่สภาพความเป็นอยู่ของชาวนาที่

แตกสลาย ขณะเดียวกันมีกระแสความคิดหนึ่งที่มาจากระดับล่าง จากนักวิชาการที่คลุกคลีอยู่กับสภาพความเป็นจริงในชนบทส่งเสริมร้องขอความช่วยเหลือของชาวนาในชนบท ผู้ซึ่งกำลังลำบากหาหนทางความยากจน อุตกภัย การเอาโรคเอาเปรียบ ได้หลีกหนีเข้าสู่หมู่บ้าน ภัยแล้งกำลังแผดเผาอีสานอย่างรุนแรง ทรัพยากรธรรมชาติ กำลังร่อยหรอลงภายใต้การผลาญของคำว่า พัฒนาซึ่งชาวนาไทยกำลังประสบกับปัญหาอย่างหนักหน่วง ที่รอการแก้ไข (Wasi, 1989) ความสำคัญกับการสร้างสมดุลของยุทธศาสตร์ การดำรงชีพในการพัฒนาให้เกิดขึ้นในทุกมิติ ทั้งมิติทางเศรษฐกิจ มิติทางสังคม มิติทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขของคนไทย และเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาในมิติของสังคมนั้น มีทุนทางสังคมซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกในสังคมเพื่อร่วมกันคิด ร่วมกันทำกิจกรรมบนพื้นฐานของความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีความผูกพันเอื้ออาทรต่อกัน และมีวัฒนธรรมอันดีงาม โดยรัฐมีนโยบายที่จะพัฒนาวิถีความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมชนบทและหมู่บ้านต่างๆ ให้ดีขึ้น ซึ่งจะเน้นหนักในเรื่องการส่งเสริมด้านอุตสาหกรรมมากขึ้น มีการสร้างระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการต่างๆ โดยการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ เข้ามาช่วยในการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจากสังคมเมือง ไปสู่สังคมชนบท สิ่งเหล่านี้ได้ส่งผลให้ชาวบ้านมีวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จึงทำให้ชุมชนและครัวเรือนเกษตรกร ต้องมีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิต ไปตามสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สังคมและวัฒนธรรม กฎเกณฑ์และรูปแบบโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจมีความแตกต่างไปจากเดิม ตลอดถึงวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนก็เริ่มเปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวบ้านในชุมชน ทำให้ชาวบ้านในชุมชนตระหนักถึงปัญหา จึงมีการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงนี้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้ก็เพื่อให้ครัวเรือนเกษตรกร สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมอันซับซ้อนอย่างมีความสุข และสามารถทำหน้าที่หรือบทบาท ในฐานะสมาชิกของสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข โดยอาศัยความรู้ความสามารถ ในการจัดการทรัพย์สิน/ทุนต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ทุน

ธรรมชาติ ทูทางกายภาพ ทูทางมนุษย์ ทุนเงินตรา และทุนทางสังคม นำมาใช้เป็น ยุทธวิธี ในการทำกิจกรรม และใช้เป็นยุทธวิธีในการปรับตัว เพื่อการอยู่รอด โดยการสร้างงาน อาชีพ กิจกรรม หรือสร้างรูปแบบวิธีการต่างๆ อันหลากหลาย โดยอาศัย ทรัพย์สินทุนที่มีอยู่ นั้น มาสนับสนุนในการประกอบอาชีพอย่างชาญฉลาด เพื่อความ อยู่รอดของครัวเรือนเกษตรกร และชุมชนให้เกิดความมั่นคงยั่งยืน และมีความเป็นอยู่ที่ ดี ในการดำรงชีพภายในครัวเรือน และชุมชน (Kumnu, 2005)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางส่งเสริมและพัฒนาอาชีพสู่ความ ยั่งยืนรอบเขื่อนสิรินธร อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและบริบทชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาอาชีพของชุมชนรอบเขื่อน สิรินธร อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมและพัฒนาอาชีพสู่ความยั่งยืนรอบเขื่อนสิรินธร อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าข้อมูลพื้นฐานของชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ด้วยแบบสอบถาม จากประชากรในพื้นที่อำเภอสิรินธร จำนวน 6 ตำบล 478 หมู่บ้าน ทั้งหมด 5,801 ครัวเรือน

การศึกษาค้นคว้าสภาพปัญหาและความต้องการการพัฒนาอาชีพ ใช้การวิจัยเชิง สำรวจ (Survey research) โดยการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ผู้นำด้านการศึกษา ผู้นำ ด้านศาสนา ผู้นำด้านสาธารณสุข ผู้นำด้านด้านการปกครอง ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้แทนอาชีพ ผู้แทนกลุ่มเครือข่ายผู้แทนชาวบ้านในรอบเขื่อน

การศึกษาแนวทางส่งเสริมและพัฒนาอาชีพผู้ความยั่งยืนรอบเขื่อนสิรินธร โดยการดำเนินการวิจัยในภาคสนาม (Field study) โดยการประชุมกลุ่มย่อย (FGD) กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 34 คน ประกอบด้วย ผู้แทนกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนอาชีพเกษตรกร (ทำไร่ ทำนา ทำสวน) ตัวแทนอาชีพบริการ (ร้านอาหาร, ที่พัก ฯลฯ) ตัวแทนอาชีพแปรรูปอาหาร ตัวแทนกลุ่มอาชีพประมง ตัวแทนอาชีพจักรสาน ตัวแทนอาชีพแปรรูปเฟอร์นิเจอร์ ตัวแทนอาชีพประกอบการท่องเที่ยวตัวแทนวิสาหกิจชุมชน ผู้แทนองค์กรภาครัฐ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม เป็นชุดของข้อความหรือข้อความที่สร้างขึ้น มีลักษณะเป็น (1) แบบแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เพื่อสอบถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน บริบทพื้นที่แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ด้วยคำถามปลายปิด (Close form) และข้อความปลายเปิด (Open form) เพื่อสอบถามสภาพปัญหา แนวทางส่งเสริมและพัฒนาอาชีพในชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี
2. แบบการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-structured interview) เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมและพัฒนาอาชีพผู้ความยั่งยืนแบบวิถีชุมชนของชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร
3. แบบการสังเกต (Observation) ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non participant observation) คุณภาพเครื่องมือ เป็นการตรวจสอบด้วยความเที่ยงตรง (Face validity) และการวิเคราะห์ ความสอดคล้อง ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (loc)

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลมีหลักการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. มีการตรวจสอบข้อมูลในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งมีการตีความเบื้องต้นที่อาศัยแนวคิดเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม แนวคิดเครือข่ายทางสังคม (Social network) แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มอาชีพ เป็นต้น เพื่อเป็นการสร้างสมมติฐานชั่วคราว

2. ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลบริบทพื้นฐานของชุมชน วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage)

3. ข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาอาชีพของชุมชนรอบเขื่อน สิรินคร จังหวัดอุบลราชธานี วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน เป็นรายข้อ รายด้าน และโดยรวมทั้งฉบับเพื่อใช้ในการประเมินค่าและแปลความหมายของคะแนน โดยนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยใช้เกณฑ์แปลผลสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาอาชีพชุมชนรอบเขื่อนสิรินคร อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี

4. แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพสู่ความยั่งยืนแบบวิถีชุมชนของชุมชนรอบเขื่อนสิรินคร จังหวัดอุบลราชธานี พิจารณาข้อมูลจากการเก็บโดยการบันทึกสนาม (Field note) จากการสัมภาษณ์และการสังเกต ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะของการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis) และสร้างข้อสรุปด้วยวิธีการแบบอุปนัย (Analytic induction)

5. ตีความข้อมูลและสร้างข้อสรุปจากปรากฏการณ์ข้อมูลสนาม เมื่อเก็บข้อมูลได้ครบถ้วนแล้ววิเคราะห์และสังเคราะห์จัดข้อมูลตามความสัมพันธ์อย่างมีเหตุผล (Logical relations) วิธีการวิเคราะห์ที่นำข้อมูลเชิงรูปธรรม ย่อยๆ หลากๆ กรณิ มาสรุปเป็นข้อสรุปเชิงนามธรรม โดยพิจารณาจากลักษณะร่วมที่พบและวิเคราะห์

เป็นภาพรวมตามขั้นตอนของการวิจัย และตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยการตีความ (Interpretative) และสร้างข้อสรุปภายใต้แนวทฤษฎี เครือข่ายทางสังคม ความร่วมมือ เป็นฐานในการวิเคราะห์ นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบรายงานการวิจัยใน ลักษณะของการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและบริบทของชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 40-49 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 นับถือศาสนาพุทธ อาศัยอยู่บ้านตนเอง มีอาชีพหลักทางการเกษตรปลูกพืชไร่ พืชสวน มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน (จปฐ.) ส่วนใหญ่เป็นหนี้สินในระบบ ไม่ได้เป็นกรรมการหรือตัวแทนในองค์กรในชุมชน การดำเนินชีวิตส่วนใหญ่มีการดำเนินชีวิตที่ไม่ชัดเจน ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ มีการใช้แหล่งน้ำจากแหล่งน้ำอื่นๆ การจำหน่ายสินค้าผ่านพ่อค้าคนกลาง มีความพึงพอใจในราคาสินค้า

2. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาอาชีพของชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี

พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านระบบตลาด ($\bar{X} = 2.71$) คือ ความคล่องตัวในระบบการตลาด (การซื้อขาย) ($\bar{X} = 2.77$) ปัญหาด้านการใช้แหล่งน้ำ ($\bar{X} = 2.74$) การใช้ประโยชน์น้ำจากเขื่อนสิรินธร ($\bar{X} = 2.63$) ด้านปัญหาทั่วไป ($\bar{X} = 1.90$) คือปัญหาเกี่ยวกับการเกี่ยวข้องกับอาชีพ ($\bar{X} = 2.03$) ด้านสภาพปัญหา อื่นๆ คือ การขาดแคลนทุน คิดเป็นร้อยละ 33.7

ความต้องการพัฒนาอาชีพของชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำ สุดพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความต้องการช่วยเหลือจากภาค

ส่วนต่างๆ ($\bar{X} = 3.76$) ต้องการสนับสนุนแหล่งทุนเพื่อการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 3.79$) ด้านทักษะประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 3.76$) ต้องการพัฒนาทักษะอาชีพในมิติใหม่ๆ ($\bar{X} = 3.70$) ด้านองค์ความรู้วิชาการ ($\bar{X} = 3.64$) ต้องการองค์ความรู้ด้านพัฒนาอาชีพ ($\bar{X} = 3.67$) ด้านระบบการผลิต ($\bar{X} = 3.76$) ต้องการปรับปรุงขั้นตอนการผลิตที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.66$) ด้านการใช้เทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.55$) ต้องการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการผลิตหรือดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.59$) และด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.58$) ต้องการต่อยอดผลผลิตจากภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ตลาด ($\bar{X} = 3.58$)

3. ผลการศึกษาแนวทางส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อความยั่งยืนของชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า หน่วยงานภาครัฐต้องเข้ามาส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการผลิต วัตถุประสงค์ทางการผลิต ส่งเสริมด้านความรู้ด้านอาชีพ สนับสนุน เงินทุนในการผลิตจากสถาบันการเงินทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยปราศจากดอกเบี้ยหรือในอัตราดอกเบี้ยต่ำรวมทั้งการจัดสรรพื้นที่ทางการผลิตเพิ่มเติม ส่งเสริมระบบกลไกทางการตลาด และการช่วยเหลือราคาผลิตในรูปของการประกันราคาผลผลิต ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าพ่อค้าคนกลางที่เข้ามารับซื้อผลผลิตต้องกำหนดราคาที่เป็นธรรม หน่วยงานเอกชนอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิตเพื่อผลิตสินค้าที่มีคุณภาพสินค้าตามที่ภาคเอกชนต้องการ พร้อมทั้งการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การผลิต และรัฐต้องส่งเสริมให้ภาคเอกชนรับซื้อสินค้าในราคาที่สูงขึ้น ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดร้านค้าอเนกประสงค์ในแต่ละชุมชน นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันส่งเสริมให้เกิดพื้นที่การทำเกษตรทฤษฎีใหม่และการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น จัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพให้ทุกหมู่บ้าน และมีหน่วยงานดูแลทั่วถึง พัฒนาแหล่งน้ำชุมชนเช่นการจัดทำคลองส่งน้ำเพื่อให้มีน้ำใช้อย่างเพียงพอต่อความต้องการของชุมชน

การพัฒนาอาชีพควรเป็นแบบบูรณาการ ทั้งเรื่องของการวางแผนการผลิต การแปรรูป การประชาสัมพันธ์ การตลาด โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนไปทุกด้านพร้อมกัน การพัฒนาการบริหารจัดการน้ำเพื่อใช้ในการประกอบ

อาชีพอย่างทั่วถึงเพียงพอ พัฒนาระบบวิธีการผลิตและการดำรงชีวิตตามแนวศาสตร์พระราชา ให้นักเรียนทางวิชาการเป็นหลักในการพัฒนามาตรฐานของสินค้า โดยรัฐส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณ และนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อส่งเสริมการสร้างมูลค่าผลผลิต เน้นการพัฒนาศักยภาพในแต่ละพื้นที่ให้เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เชื่อมโยงแหล่งทรัพยากรและการพัฒนาอาชีพ การพัฒนาอาชีพควรให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง หน่วยงานรัฐต้องบริหารจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างเป็นระบบ โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี รวมทั้งพัฒนาการพัฒนาอาชีพให้แก่กลุ่มผู้ไม่มีงานทำที่จะสามารถนำไป ประกอบอาชีพได้จริง กระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่มและชี้แนะให้ทราบข้อดีของการรวมกลุ่ม โดยหน่วยงานภาครัฐต้องเข้าช่วยทำหน้าทีในการบริหารจัดการกลุ่มเพื่อรองรับการขายกลุ่ม พร้อมทั้งให้เอกชนเข้ามาให้ความรู้และนำการตลาด การแลกเปลี่ยนอาชีพระหว่างหมู่บ้านเพื่อลดภาวะความเสี่ยงจากการผลิต เชื้อนสิรินธร ในฐานะหน่วยงานที่ดูแลเรื่องน้ำในพื้นที่ต้องเข้ามาพัฒนาและช่วยเหลือระบบส่งน้ำเพื่อเกษตรและบริโภคให้ทั่วถึงเพียงพอ พร้อมทั้งจัดหาจุดจำหน่ายสินค้าให้แก่ชุมชนในบริเวณรอบเขื่อนสิรินธร

อภิปรายผล

สภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาอาชีพของชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี มีข้อควรนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้ ปัญหาความคล่องตัวในระบบการตลาด (การซื้อขาย) บางครั้งอาจเกิดจากผลิตภัณฑ์ร่วมกันชุมชนโดยรอบเขื่อนสิรินธร เป็นชุมชนที่ได้รับการจัดสรรพื้นที่ทำกินจากภาครัฐ ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของการประกอบอาชีพหลัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sawastakoon (2008) ที่ได้ศึกษาผลกระทบจากการใช้ประโยชน์ที่ดินภายหลังการจัดสรรที่ดินอันเนื่องมาจากโครงการเขื่อนสิรินธร ตำบลนิคมลำโดมน้อย อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า การใช้ประโยชน์ที่ดินเกษตรกรรมในตำบลนิคมลำโดมน้อย ช่วงก่อนการจัดสรรที่ดินมีลักษณะการใช้ตามฤดู เช่น การทำนา

ทำไร่ ทำสวน ส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน ภายหลังจากจัดสรรมีการใช้ประโยชน์ในลักษณะคือการใช้ประโยชน์ที่ดินตามลักษณะพื้นที่ และการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อการประกอบอาชีพค้าขาย ภายหลังจากจัดสรรที่ดิน ชาวบ้านได้รับผลกระทบ มีการอพยพย้ายถิ่นฐาน ไปประกอบอาชีพในพื้นที่อื่นมากยิ่งขึ้น ทำให้พื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมเปลี่ยนไป ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านกับหน่วยงานรัฐ เมื่อรัฐเข้าไปส่งเสริมเรื่องการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ไม่ได้ดำเนินการติดตามอย่างต่อเนื่อง ทำให้การผลิตเกิดปัญหาไม่มีตลาดรองรับสินค้า ปัญหาด้านอาชีพ ความมั่งคั่งในอาชีพ ประชาชนบางส่วนเกิดการอพยพถิ่นฐานไปทำกินที่อื่น เนื่องจากไม่สามารถประกอบอาชีพในพื้นที่ได้อย่างต่อเนื่อง เพราะบางพื้นที่มีปัญหาด้านการใช้แหล่งน้ำ การใช้ประโยชน์น้ำจากเขื่อนสิรินธร การบริหารจัดการน้ำในชุมชนบริเวณรอบเขื่อนสิรินธร ยังไม่ทั่วถึง ทั้งนี้อาจจะเกิดจากงบประมาณที่ใช้ในการบริหารจัดการยังไม่เพียงพอ ทำให้เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตชุมชนและการประกอบอาชีพหลักของชุมชนรอบเขื่อนสิรินธร ซึ่งสอดคล้อง Sawastrakoon (2008) ที่ศึกษาผลกระทบจากการใช้ประโยชน์ที่ดินภายหลังจากจัดสรรที่ดินอันเนื่องมาจากโครงการเขื่อนสิรินธร ตำบลนิคมลำโดมน้อย อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี กับงานวิจัยของ Sombat (2000) ที่ได้ศึกษาการประเมินผลเชิงเศรษฐกิจสังคม จากโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาโครงการชลประทาน โดมน้อยในเขื่อนสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ได้รับน้ำชลประทานมีผลผลิตต่อไร่ รายได้รายจ่าย รายได้รวมสุทธิสูงกว่าเกษตรกรผู้ไม่ได้รับน้ำชลประทานมีผลผลิตต่อไร่ รายได้ รายจ่าย รายได้รวมสุทธิสูงกว่าเกษตรกรผู้ไม่ได้รับน้ำชลประทาน อย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ในจำนวนทรัพย์สินที่ถือครอง การใช้พื้นที่ทำเกษตรจริง จำนวนผู้ทำปศุสัตว์ จำนวนผู้เพาะปลูกฤดูแล้ง ภาวการณ์ออมและหนี้สิน มากกว่าเกษตรกรผู้ไม่ได้รับน้ำชลประทาน ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลผลิตต่อรายได้รวมสุทธิตามทางการเกษตร ได้แก่ ประเภทกลุ่มเกษตรกร การเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง กิจกรรมด้านปศุสัตว์ ขนาด

พื้นที่ทำการเกษตร การใช้ยาปราบศัตรูพืชและการใช้ปุ๋ย ผลการศึกษา ด้านสังคม พบว่ากลุ่มผู้ได้รับน้ำชลประทาน สามารถส่งเสริมการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือน มีการเข้าร่วมกลุ่มทางสังคม พบว่ากลุ่มผู้ได้รับน้ำชลประทานด้านปัญหาทั่วไป คือ ปัญหาเกี่ยวกับการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทั้งนี้บางชุมชนประกอบอาชีพหลักได้เพียงอย่างเดียว เช่น การปลูกยางพารา ปลูกมะม่วงหิมพานต์ ทำให้เกิดการว่างงานในบางช่วงจนเกิดสาเหตุของการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและกลายเป็นปัญหาสังคมต่อมา ด้านสภาพปัญหา อื่นๆ คือ การขาดแคลนทุน เมื่อวิถีการยังชีพ เกิดปัญหาจากการประกอบอาชีพ ทำให้ผลผลิตไม่เป็นไปตามที่ต้องการ ทำให้ชุมชนเกิดผลกระทบในเรื่องทุนในการผลิตและทุนในการเลี้ยงชีพ การกู้ยืมเงินจากแหล่งทุนไม่สามารถส่งคืนได้ตามกำหนด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องเข้ามาบริหารจัดการและสนับสนุนชุมชน ในพื้นที่รอบเขื่อนสิรินธรประกอบอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้และสร้างองค์ความรู้ให้กับชุมชนในเรื่องการบริหารจัดการเงิน

แนวทางการพัฒนาอาชีพมีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้ หน่วยงานภายนอกต้องเข้ามาช่วยสนับสนุน ด้านการพัฒนาบุคลากรทาง ด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ รวมถึงการบริหารจัดการ ทั้งนี้เพราะวิถีการผลิตแบบชุมชน ไม่ได้อาศัยองค์ความรู้ทางด้านวิชาการมากนัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rueangmontri (2005) ที่ได้ศึกษาทัศนคติของประชาชนในพื้นที่รอบเขื่อนสิรินธรและเขื่อนปากมูล จังหวัดอุบลราชธานี ต่อการดำเนินงานของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พบว่าประชาชนเห็นด้วยกับการดำเนินงาน ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ในด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านการแก้ไขผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ด้านการเอื้อเฟื้อและด้านการประชาสัมพันธ์ หากมีการรวมกลุ่มเพื่อการผลิต จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้หน่วยงาน ต่างๆเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ ด้านการฝึกอาชีพ การพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ การบริหารจัดการน้ำ เพื่อให้สามารถนำน้ำมาใช้ ในการประกอบอาชีพทาง ด้านการเกษตรอย่างเพียงพอ นั้น ในพื้นที่บางชุมชนอาศัยอยู่ในพื้นที่สูง ยากต่อการผันน้ำขึ้นไปในการประกอบอาชีพ การพึ่งพาน้ำใต้ดิน ก็ทำยาก

ลำบาก เพราะไม่เพียงพอต่อการอุปโภคและบริโภค ส่วนการรวมกลุ่มในการทำกิจกรรม ด้านเกษตร สร้างเพื่อสร้างอำนาจการต่อรองทาง ด้านการตลาด ทำได้ยาก เนื่องจากในพื้นที่ชุมชนบางชุมชน ต่างผลิตสินค้ากันขาดการบริหารจัดการที่ดี ดังนั้นหน่วยงานทางวิชาการต้องเข้ามาอบรมถ่ายทอดความรู้ เรื่องการบริหารจัดการกลุ่ม พื้นที่ทางการผลิตไม่สามารถผลิตสินค้าทางการเกษตรได้ ทำให้ประชาชนส่วนมากไปซื้อที่ดินที่อื่นที่อุดมสมบูรณ์กว่า ทั้งนี้ อาจเกิดจากการบริหารจัดการน้ำที่ยังไม่ทั่วถึงเพียงพอ การจัดตั้งศูนย์พัฒนาอาชีพโดยการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้น มองว่าหน่วยงานภาครัฐต้องเป็นแบบในการพัฒนา เนื่องจากมีทรัพยากรบุคคลที่มีองค์ความรู้ โดยดึงทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนาต้นแบบหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จากนั้นจึงค่อยให้ชุมชนเรียนรู้ร่วมกัน โดยรัฐเป็นคนติดตามกำกับอย่างใกล้ชิด การพัฒนาอาชีพโดยการน้อมนำศาสตร์พระราชามาใช้ ยังไม่เกิดเป็นผลรูปธรรม ทั้งนี้อาจเนื่องจากยังไม่มีการบูรณาการการพัฒนาในพื้นที่และประชาชนยังขาดการตระหนักรับรู้ โดยเฉพาะการปรับเปลี่ยนวิถีคิด วิถีของการผลิต และวิถีของการประกอบอาชีพตามสภาวะของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และสภาพภูมิประเทศซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ Pilasombat (2014) ที่ได้ศึกษาวิถีชีวิตในชุมชนรอบเขื่อนหลังการสร้างเขื่อนพินาย จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่าสภาพวิถีชีวิตในชุมชน ก่อนการสร้างเขื่อนมีการประกอบอาชีพ เกษตรกรรมเพื่อการยังชีพ ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ สภาพสังคมและวัฒนธรรมเป็นระบบ แบบพึ่งพาเครือญาติ ยึดระเบียบสังคมโดยเชื่อผู้นำเป็นหลักและมีความเชื่อในคำสอนของพระพุทธศาสนา ในระยะของการสร้างเขื่อน วิถีชีวิตชุมชนเริ่มเปลี่ยนแปลงจากการเวนคืนที่ดินเพื่อการสร้างเขื่อน ทำให้เกิดการอพยพย้ายถิ่นฐานทำกินไปยังพื้นที่ป่าธรรมชาติมีการแผ้วถางพื้นที่ป่าและจับจองเป็นกรรมสิทธิ์ เกิดปัญหาปัจจัยการผลิต ความเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ทำให้เกิดน้ำท่วมและความแห้งแล้งสลับกันไป ชุมชนประสบปัญหา คือ ระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตลาด ระบบสังคมและวัฒนธรรมเริ่มเปลี่ยนแปลงไปสู่ การพึ่งพาตนเองมากขึ้น และภายหลังการสร้างเขื่อน

พบว่า มี การเปลี่ยนแปลงบริบทด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนอย่างรุนแรง มีการปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตเพื่อ บริโภคสู่การผลิตเพื่อการค้า เข้าสู่ยุคเกษตรกรรมแบบใช้เครื่องจักร เทคโนโลยี และสารเคมีเกิดการกักขังเงินเพื่อการลงทุนและเกิดภาวะหนี้สิน ชุมชนขับเคลื่อนไปด้วยสังคมบริโภคนิยมเกิดปัญหาเสพติด สินค้าราคาแพง แต่ราคาผลผลิตตกต่ำสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงจากการกำหนดนโยบายของภาครัฐที่ขาดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและมีการอพยพย้ายถิ่นเข้าไปอยู่ในพื้นที่รอบเขื่อนเพิ่มมากขึ้นเพื่อทำอาชีพประมงและค้าขาย ด้านวัฒนธรรม ความเชื่อและค่านิยม เปลี่ยนแปลงไปสู่ค่านิยมใหม่ และยึดติดกับกระแสบริโภคนิยม แต่ก็ยังคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมและภูมิปัญญาดั้งเดิมของชุมชนท้องถิ่นที่สืบทอดจากบรรพบุรุษ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐควรส่งเสริมการปลูกพืชหมุนเวียนในชุมชนพื้นที่บริเวณรอบเขื่อนสิรินธร นอกเหนือจากอาชีพหลัก โดยการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้เพื่อเกิดความยั่งยืน เนื่องจากผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นได้ชัดว่า เกษตรในพื้นที่ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการผลิตตามแนวทฤษฎีใหม่ว่าเป็นระบบการผลิตที่เน้นให้สามารถพึ่งตนเองได้ และมีประโยชน์อีกหลายประการผลิตแบบหลากหลายตามแนวปฏิบัติของทฤษฎีใหม่
2. การกำหนดนโยบายในการพัฒนาอาชีพ ควรให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เนื่องจากบางพื้นที่ชุมชนรอบเขื่อนมีบริบทพื้นที่ที่แตกต่างกัน
3. การมุ่งเน้นการบริหารจัดการพัฒนาท่องเที่ยวด้วยการพัฒนาคุณภาพของการท่องเที่ยวในพื้นที่รอบเขื่อนสิรินธร โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ
4. การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ชุมชน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว และการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้าน

ผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น การจัดทำสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์และแผ่นพับประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างการรับรู้เข้าใจต่อผลิตภัณฑ์ชุมชน

5. การพัฒนาบุคลากรในชุมชนเพื่อการอำนวยความสะดวกในด้านการบริการ ที่ได้มาตรฐานเพื่อรองรับและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค เช่น ทักษะด้านการให้บริการ ทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการติดต่อสื่อสาร

6. การบริหารจัดการพื้นที่ภายในบริเวณเขื่อนสิรินธร สร้างท่าจอดเรือ สำหรับนักท่องเที่ยวโดยมีการแบ่งจุด ลงเรือและจุดขึ้นเรืออย่างชัดเจน เพื่อความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวและการป้องกันการเอารถเอาเบรียบนักท่องเที่ยว พร้อมทั้งการพัฒนาจุดจำหน่ายสินค้าสำหรับนักท่องเที่ยวแพบริการ
ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาค้นหาเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ชุมชนเพื่อสร้างชุมชนต้นแบบในการพัฒนาอาชีพในมิติต่างๆ

2. ควรศึกษากระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นนวัตกรรมท้องถิ่น

3. ควรศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายในการพัฒนาอาชีพไปสู่ความยั่งยืน

4. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่ที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่

5. ควรศึกษาการยกระดับผลิตภัณฑ์พื้นถิ่นมาตรฐานสากล

References

- Kumnu, N. (2005). *Dynamics of indigenous wisdom on wild food: A case study of Ban Kaengsilā in Tambon Ubonrat, Khonkaen province*. Master of Arts, Khonkaen University. [in Thai]
- Pilasombat, K. (2014). *The way of life of the communities surrounding the dam following the construction of the Phimai dam in Nakorn Ratchasima Province*. Ph. D. Thesis, Walailongkorn Rajabhat University. [in Thai]
- Rueangmontri, P. (2005). *The attitude of the locals living in the areas close to the Sirindhorn dam and the Pakmoon dam in Ubon Ratchathani Province*. MA Thesis. Ubon Ratchathani Rajabhat University. [in Thai]
- Sawastrakoon, P. (2008). *Impacts from using land after the land allocation from the Siridhorn Dam Project in Nikom Domnoi community in Sirindhorn District*. MA Thesis, Ubon Ratchathani Rajabhat University. [in Thai]
- Sombat, N. (2000). *Economic and social evaluation from the large water resource development project in northeastern Thailand: A case study of the Dom Noi Irrigation Project in Sirindhorn, Ubon Ratchathani province*. MA Thesis, Mahidol University. [in Thai]
- Wasi, P. (1989). *The community development and Thai crisis*. Bangkok: Charoenwittaya Publishing. [in Thai]

Authors

Dr. Wichai Lunson

Lecturer, Public Administration Program (Local Government)

of Humanities and Social Sciences

Ubon Ratchathani Rajabhat University

2 Ratchathani Rd, Muang District, Ubon Ratchathani Province 34000

Tel.: 08-3145-0932 E-mail: chaisanya888@gmail.com

Dr. Bussaraphon Phuangpanya

Office of Community Academic Service

Ubon Ratchathani Rajabhat University

2 Ratchathani Rd, Muang District, Ubon Ratchathani Province 34000

Tel: 08-8879-4416 E-mail: jenenew.now@gmail.com

